Hukuk Bölümü 2008/168 E., 2008/241 K.

- **5253 SAYILI DERNEKLER KANUNU UYARINCA VERİLEN İDARİ PARA CEZASI**
- **İDARİ PARA CEZASI**
- **İDARİ YAPTIRIM KARARLARINA KARŞI YARGI YOLU**

- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 3]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 19]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 22]

"İçtihat Metni"

O L A Y

: Konya Valiliği'nin 13.6.2007 gün ve 3107 sayılı ceza kararı ile, 2006 yılına ait dernek beyannamesinin kanuni süresinden sonra verilmiş olması nedeniyle 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 19. maddesinin ihlali sebebiyle, aynı Kanunun 32/L ve 33. maddeleri uyarınca dernek başkanı olan davacı adına idari para cezası verilmiştir.

Davacı, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

KONYA 3. SULH CEZA MAHKEMESİ; 24.10.2007 gün ve Değişik İş:2007/1026 sayı ile, itiraz edenin Konya Valiliği tarafından verilen 13.6.2007 tarih ve 3107 sayılı idari para cezasının kaldırılmasını talep ettiği, Konya Valiliği'nden celp olunan evrakın tetkikinden, itiraz edenin başkanı olduğu Tarım Spor Kulübü Derneği'nin beyannamesini süresi içerisinde vermemesi nedeni ile 591.-YTL idari para cezası ile cezalandırılmış olduğunun anlaşıldığı, talebin idari para cezasına itiraz niteliğinde olup, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3/1. maddesinde, Kanunun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağının belirtildiği, Yasanın ifade tarzından 5326 sayılı Yasa'nın 27 ve devamı maddeleri ile Mahkemelerini yetkili kılan itiraz usulünün ancak idari yaptırımın dayanağını teşkil eden yasada özel hüküm bulunmaması halinde uygulanacağının açıkça anlaşıldığı, idari yaptırım kararının dayanağını teşkil eden 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 33. maddesinde, idari para cezalarına tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içersinde yetkili idare mahkemesine başvurulabileceğinin belirtildiği, bu durumda, idari yaptırım kararının dayanağı özel yasada itiraz usulü ve mercii açıkça belirtilmiş olduğundan, söz konusu idari yaptırım kararının 5326 sayılı Yasa'nın 7 ve devamı maddeleri gereğince Mahkemelerince incelenme olanağı bulunmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, karara itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KONYA 2. İDARE MAHKEMESİ; 28.2.2008 gün ve E:2007/1582 sayı ile, davacı tarafından dernek beyannamesinin süresinde verilmediğinden bahisle 5253 sayılı Dernekler Kanunu uyarınca verilen 591,00YTL idari para cezasının iptali istemiyle Konya Valiliği'ne karşı dava açıldığı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 ve 27. maddelerinden söz ederek, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 33. maddesinin 4. fıkrasında, bu kanuna göre verilen idari para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceğinin hükme bağlandığı, ancak bu hükmün 8.2.2008 tarih ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 578. maddesinin (yy) bendi ile yürürlükten kaldırıldığı, dosyanın incelenmesinden, davacı adına, dernek beyannamesinin süresinde verilmediğinden bahisle 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 19. maddesi uyarınca 591,00YTL idari para cezası kesildiği, bu işlemin iptali istemiyle Konya 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nde açılan davada anılan Mahkemenin 24.10.2007 tarih ve 2007/1026 Değişik İş sayılı kararı ile, Dernekler Kanunu'nun 33/4. maddesi uyarınca idare mahkemelerinin görevli olduğundan bahisle görevsizlik kararı verildiği, bu kararın itiraz edilmeyerek kesinleştiği, daha sonra Mahkemeleri kayıtlarına giren dilekçe ile bakılmakta olan davanın açıldığının anlaşıldığı, olayda, 5253 sayılı Dernekler Kanunu uyarınca verilen para cezalarına karşı açılacak davalarda idari yargı mercilerinin yetkili ve görevli olduğunu belirten 33. maddenin 4. fıkrasının yürürlükten kaldırılmış olması ve bu konuda Dernekler Kanunu'nda başka bir hüküm bulunmaması karşısında, Dernekler Kanunu uyarınca verilen para cezalarında görevli mahkemenin, genel kanun niteliği taşıyan 5326 sayılı Kabahatler Kanunu uyarınca adli yargı mahkemeleri olduğu sonucuna varıldığı, bu duruma göre davacı şirkete Dernekler Kanunu'nun 19. maddesi uyarınca 591,00YTL idari para cezası kesilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmış olan iş bu davanın görüm ve çözümünde adli yargı mercileri görevli olup, Mahkemelerince esasının incelenmesine hukuken olanak bulunmadığı gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi gereğince, Konya 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 24.10.2007 tarih ve 2007/1026 Değişik İş sayılı kararı ile görev yönünden reddedilmesi üzerine Mahkemelerinde açılmış bulunan işbu davanın adli yargının görev alanına girdiği kanaatine varılmış olduğundan, dava dosyası ve eklerinin görevli merciin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli merciin belirlenmesine ilişkin karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 13.10.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği…

…."açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu

ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5253 sayılı Kanun'un 32/I ve 33. maddelerine göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4.11.2004 tarih ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinde, "Bu Kanunun amacı; dernekler, dernek şube veya temsilcilikleri, federasyonlar, konfederasyonlar ve yabancı dernekler ile merkezleri yurt dışında bulunan dernek ve vakıf dışındaki kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'deki şube veya temsilciliklerinin yasak ve izne tâbi faaliyetlerini, yükümlülüklerini, denetimlerini ve uygulanacak cezalar ile derneklere ilişkin diğer hususları düzenlemektir" denilmiş; 32. maddesinin (I) bendinde, 21, 22, 23 ve 24 üncü maddelerde belirtilen bildirim yükümlülüğünü, 19 uncu maddede belirtilen beyanname verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen dernek yöneticilerinin beşyüzmilyon lira idarî para cezası ile cezalandırılacağı kurala bağlanmış; 33. maddesinin üçüncü fıkrasında, bu Kanunda yazılı olan idarî para cezalarının mülkî idare amiri tarafından verileceği, verilen idarî para cezalarına dair kararların ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edileceği, dördüncü fıkrasında, bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği, itirazın, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmayacağı, itiraz üzerine verilen kararın kesin olduğu, itirazın, zaruret görülmeyen hâllerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılacağı öngörülmüşken, 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Kanun'un 578. maddesi ile, 33. maddenin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. 5728 sayılı Kanun hükümleri 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Olayda, para cezasının kaldırılması istemiyle dava açılmış olup; 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda son haliyle idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde "(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Konya 2. İdare Mahkemesi'nce yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Konya 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 24.10.2007 gün ve Değişik İş:2007/1026 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 13.10.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.